

a cau d'ull

Agullana té nom de dama

Text i fotos > **QUIM CURBET**, fotògraf i escriptor

Hi ha qui creu alegrement que la Terra és plana; n'hi ha d'altres que s'acosten més a la realitat i suposen que és completament esfèrica, però no

més els d'Agullana saben amb certesa que la Terra, si més no la seva, és bonyeguda. Aquí el paisatge sembla un edredó arrugat després d'una nit d'insomni. Cada dia, el sol surt per on pot —potser

de més avall de Cantallops— i, després d'arrossegar-se durant vint-i-quatre hores pel massís de les Salines, es pon per on el deixen —qui sap si més enllà dels carrers costeruts de Costoja.

>> El mas Perxés.

Durant uns dies fou capital de Catalunya i de la República. Terra de pas i frontera, de contraban i exili, de fabricants de taps i de col·leccionistes de somnis. Els agullanencs i les agullanenques han embastat el poble enmig de les ondulacions granítiques que es produeixen entre l'Alt Empordà i el Vallespir, i per on capcineja la Guilla, un curs d'aigua modestíssim que neix al coll de Lli i que arriba mig marejat gairebé fins a la Jonquera, on desemboca finalment, per confondre encara més uns i altres, en un Llobregat que corre de puntetes per terres empordaneses.

Agullana ve de *agulla*, i Montserrat Vayreda deia que tenia «nom de dama». El poble és un nucli de cases entorn d'una església romànica de pedra «casta i nua», un agregat anomenat l'Estrada «casolà i modest», i quatre dotzenes de masies que semblen flotar com derelictes entre feixes i quintàs, i entre les onades d'un mar de suredes i alzines. «Agullana la blanca, Agullana la forta, | dels llaurats i les vinyes, dels olivets i l'horta; | de les pairals vençudes, de fonts i suredes | amb camps i prats que estenen velluts i mouen sedes».

És terra de pas, sí: d'anada i de tornada. El doctor Laureà Dalmau la mirava amb enyorança des de l'altre costat de la ratlla, mentre que Joaquim Vicens Gironella, des d'un exili més

llunyà, l'esculpia en les planxes de suro que ara s'exhibeixen a la Collection de l'Art Brut de Lausana i a la Gallery of Everything de Londres. Al poble hi va arribar també un dia Claude Lambert, col·laborador indispensable de les pel·lícules d'animació del Tintín d'Hergé i del Lucky Luke de Morris, i hi va aparèixer Lídia Noguer, la Lídia ben plantada de Cadaqués, per passar-hi els seus darrers dies. Però si algun cognom encara ressona a cada cantonada del poble és el dels Bech de Carenda: metges, pintors, empresaris surers i polítics.

Les restes megalítiques permeten datar la vida humana organitzada en aquesta terra bonyeguda des de fa més de quaranta centúries i, si hem de creure en les llegendes, també hi ha una presència diabòlica que reparteix aquí i allà pedres erectes, rocs i menhirs, com una mena de Polzet amb banyes i bigotis que deixa molles de pa, una darrere l'altra, per poder trobar un dia el camí de tornada. Perquè l'important, més enllà de les anades, són les tornades: poder tornar un dia a Agullana, pronunciar el seu nom de dama i la resta del vers de la Vayreda, caminar entre els casalots modernistes, gaudir del paisatge —el d'amunt i el d'avall— i fer un cafè a peu dret a la barra de La Concòrdia.

>> La plaça Major.

>> El casino La Concòrdia.

>> Portalada de l'església de Santa Maria d'Agullana.

>> Lasil Gomis.

>> Paisatge de vinyes des de l'Estrada.

>> El cementiri de l'Estrada.